

# Mikkelin kaupungin toiminnan ja talouden seuranta

1.1.–31.10.2020

**MIKKELI**

## Sisällysluettelo

1.	Johdon analyysi .....	1
1.1.	Kaupungin talouden toteutuminen ja näkymä kokonaisuutena .....	1
1.2.	Henkilöstömäärän kehitys .....	2
1.3.	Väkiluku ja työllisyys .....	3
2.	Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot .....	3
2.1.	Toimintatuotot .....	3
2.2.	Verotulot .....	4
2.3.	Valtionosuudet .....	4
2.4.	Korko- ja muut rahoitustuotot .....	5
3.	Toiminta- ja korkokulujen kehitys .....	5
3.1.	Toimintakulut .....	5
3.2.	Korkokulut, muut rahoituskulut .....	6
4.	Koko kaupungin toteutuma 10/2020 ja toteutumisennuste 2020 .....	7
5.	Toimialojen määrärahojen toteutuminen ja ennusteet .....	9
6.	Investoinnit ja rahoitus .....	10
6.1.	Investoinnit .....	10
6.2.	Rahoitus .....	17
6.3.	Rahoituslaskelmaennuste .....	18
7.	Määrärahaesitykset .....	19
8.	LIITE: Hallintokuntien johdon analyysit .....	21
8.1.	Hallinto- ja elinvoimapaalvelut .....	21
8.2.	Mikkelin seudun ympäristölautakunta .....	21
8.3.	Kasvatus- ja opetuslautakunta .....	22
8.4.	Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta .....	23
8.5.	Kaupunkiympäristölautakunta .....	24
8.6.	Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö) .....	25
8.7.	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia .....	25
8.8.	Mikkelin Vesiliikelaitos .....	25

# 1. Johdon analyysi

## 1.1. Kaupungin talouden toteutuminen ja näkymä kokonaisuutena

Suomeen alkuvuodesta 2020 levinnyt koronavirusepidemia ja siitä seuranneet rajoitustoimet vaikuttavat laajasti myös kuntien toimintaan ja talouteen. Mikkelin kaupunki joutui supistamaan voimakkaasti palvelutuotantoaan keväällä viruksen leviämisen ehkäisemiseksi määrättyjen rajoitusten vuoksi. Kouluissa jouduttiin keväällä siirtymään etäopetukseen, merkittävä osa tapahtumista on peruttu tai niiden osallistujamäärää on rajattu ja henkilökuntaa on siirretty mahdollisuuksien mukaan työskentelemään etänä. Yritystoimintaan kohdistuneiden rajoitusten ja kysynnän yleisen laskun vuoksi epidemialla on lisäksi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia yrityksiin, mikä on johtanut myös työllisyysvaikutuksiin.

Mikkelin kaupungin talouden tilanne oli vakava jo ennen koronaepidemian alkua. Koronaviruksella on merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kuntien talouteen, ja ne tulevat kuluvan vuoden lisäksi kohdistumaan myös tuleville vuosille. Koronavirus aiheuttaa suuria haasteita kaupungin talouden ennustamiseen ennen kaikkea sote-menojen kasvun ja rajoitustoimien talousvaikutusten vuoksi.

Tuloslaskelmaennuste on kuitenkin selvästi maalisi- ja heinäkuun seurantaraporttien ennusteita parempi; kirjanpidon lokakuun toteuman perusteella päivitetty vuoden 2020 ennuste osoittaa enää noin viiden tuhannen euron alijäämää. Ennusteen kohentumisen taustalla ovat valtion kuntatalouteen kohdistamat huomattavat tukitoimenpiteet, marraskuussa Mikkelille myönnetty harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, pelättyä hieman pienempinä toteutuvat tulonmenetykset sekä kaupungin omiin toimintakuluihin muodostuvat säästöt. Erityisesti sote-kustannusten lopullinen toteuma voi kuitenkin muuttaa tilikauden tulosta merkittävästi, kuten aiempinakin vuosina on tapahtunut.

Koronavirus vaikuttaa Essoten talouteen sekä toimintakustannusten lisääntymisen että poikkeusolojen aiheuttamien asiakaskäyntien peruuntumisten kautta. Asiakasmaksu- ja kuntalaskutustuottojen väheneminen käyntimäärien pudottua johtavat Essoten erikoissairaanhoidon puolella alijäämiseen tulokseen, josta Mikkelin kaupunki joutuu tekemään omaa omistussuuttaan vastaavan pakollisen varauksen. Mikkelin osuus erikoissairaanhoidon alijäämäennusteesta on noin 4,2 miljoonaa, ja koko Essoten laskutusennuste vuodelle 2020 on tuoreimman arvion mukaan noin 205,8 miljoonaa euroa. Laskutus- ja alijäämäosuusarviot yhteenlaskettuna sote-kulut tulisivat ennusteen mukaan olemaan noin 210,03 miljoonaa euroa, joka ylittää talousarviossa sote-kuluihin varatun summan noin 8,6 miljoonalla eurolla. Essoten kuntalaskutuksen lopullinen toteuma selviää vasta tilinpäätösvaiheessa, mikä aiheuttaa epävarmuutta kaupungin tilikauden tuloksen ennustamiseen.

Korona vaikuttaa negatiivisesti kaupungin toimintatuottojen kertymiseen. Palvelutuotantoon kohdistuneiden rajoitustoimien vuoksi toimintatuotot tulevat jäämään talousarviosta tämän hetken arvioiden mukaan noin 1,3 miljoonalla euroa siitakin huolimatta, että omaisuuden myyntivoittoja on kertynyt lähes kaksi miljoonaa euroa yli talousarvion. Koronakriisin työllisyysvaikutusten takia TMT-makussa on ylityspainetta noin 1,1 miljoonaa euroa. Toisaalta henkilöstökuluissa arvioidaan saatavan säästöjä noin 2,7 miljoonalla eurolla paitsi koronakriisin aiheuttamasta palveluiden supistamisesta, myös kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman pohjalta laaditun tavoiteorganisaation toteuttamisesta johtuen. Purettavista rakennuksista joudutaan tekemään alaskirjauksia noin 3,8 miljoonalla eurolla.

Koronakriisi vaikuttaa myös Mikkelin kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin. Kuntaliiton loka-kuussa päivitetty verotuloennuste on noin 221 miljoonaa euroa, kun budjetoitu verotulosumma on 226,7 miljoonaa euroa. Kuntaliiton marraskuinen ennuste Mikkelin valtionosuustilityksistä on noin 135 miljoonaa euroa. Talousarvioon on kirjattu valtionosuuksia 119,37 miljoonalla eurolla. Talousarviota korkeampi ennustesumma johtuu valtion kunnille osoittamasta koronatukipaketista, jossa on mm. lisätty kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia. Lisäksi Mikkelille on myönnetty harkinnanvaraista valtionosuutta 2,3 miljoonaa euroa. Koronatukia kohdentuu myös verotuloihin yhteisöveron jako-osuuden korotuksen kautta, mutta tukitoimista ja muutoinkin aiemmista ennusteista kohentuneesta näkyvästä huolimatta verotulot ovat alittamassa talousarvion.

Mikkelin kaupungilla on taseessaan kertynyttä alijäämää 42,2 miljoonaa euroa. Voimassa olevien kriisikuntakriteerien mukaan alijäämä tulee kattaa vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuoden 2021 talousarviovalmistelun aikana on käynyt selväksi, että kaupunki ei tule pääsemään ylijäämäiseen talousarvioon. Kertyneiden alijäämien suuren määrän johdosta alkaa näyttää selvältä, että alijäämiä ei kyetä kattamaan ilman taseomaisuusjärjestelyiden kautta saatavia myyntivoittoja. Kertyneiden alijäämien lisäksi Mikkelin kaupungin talouden ongelmana on rakenteellinen tulojen ja menojen epäsuhta, joka on pystyttävä korjaamaan.

Kaupungin heikon taloustilanteen vuoksi kevään aikana on valmisteltu talous- ja tulevaisuusohjelma eli TATU-ohjelma, jonka kaupunginhallitus käsitteli kesäkuussa. TATU-ohjelmassa asetetut toimenpiteet huomioidaan tulevan vuoden talousarviovalmistelussa. Osana TATU-ohjelmaa on asetettu myös energiaselvitystyöryhmä, jonka tehtävänä on selvittää energiaomaisuusjärjestelyjä ja niiden kautta talouden tasapainottamiseksi tavoiteltavia kertaluonteisia myyntivoittoja.

## 1.2. Henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset				Määräaikaiset				Yhteensä			
	31.12.19	31.3.20	31.7.20	31.10.20	31.12.19	31.3.20	31.7.20	31.10.20	31.12.19	31.3.20	31.7.20	31.10.20
Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	280	274	264	264	19	14	9	7	299	288	273	271
Ympäristöpalvelut	23	24	24	24	1	2	6	6	24	26	30	30
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	1076	1069	1051	1056	186	230	88	230	1262	1299	1139	1286
Asumisen ja toimintaymp. palvelualue	144	136	141	136	21	11	17	14	165	147	158	150
Pelastuslaitos	163	164	164	165	30	26	37	28	193	190	201	193
Vesilaitos	29	28	29	28	2	3	4	4	31	31	33	32
Otavia	61	60	58	62	18	17	14	17	79	77	72	79
	<b>1776</b>	<b>1755</b>	<b>1731</b>	<b>1735</b>	<b>277</b>	<b>303</b>	<b>175</b>	<b>306</b>	<b>2053</b>	<b>2058</b>	<b>1906</b>	<b>2041</b>

### **1.3. Väkiluku ja työllisyys**

Mikkelin väkiluku jatkaa laskuaan. Tilastokeskuksen väestömuutosten kuukausittaisten ennakkotietojen mukaan Mikkelin väkiluku 30.9.2020 oli 52 843, kun 31.12.2019 vahvistettu väkiluku oli 53 134 (53 818 vuonna 2018).

Mikkelin työttömyysaste 30.9.2020 oli 11,0 %. Maakunnan vastaava luku oli myös 11,0 %. Koko maan työttömyysaste oli syyskuun lopulla 12,0 %.

Etelä-Savossa oli lomautettuna syyskuun lopussa 732 henkilöä. Luku on noin kaksinkertainen syyskuun 2019 tilanteeseen verrattuna. Lomautettujen määrä on laskenut koronapandemian alkuvaiheesta, sillä maaliskuun lopussa lomautettuna oli 1799 työntekijää, ja heinäkuun lopussa 1119.

Mikkelissä lomautettuna oli syyskuun lopussa 291 henkilöä. Maaliskuun lopussa vastaava luku oli 759 ja heinäkuussa 421.

## **2. Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot**

### **2.1. Toimintatuotot**

Koronaepidemiolla on merkittävä vaikutus kaupungin toimintatuottojen kertymiseen vuonna 2020. Useita kaupungin tuottamia palveluita on jouduttu sulkemaan tai rajoittamaan, jolloin niihin liittyviä tuottoja on jäänyt saamatta. Myös kaupungin järjestämiä tapahtumia on peruttu ja niiden tuotot menetetään. Yrityksille suunnatut tukitoimet näkyvät osaltaan myös tuottojen laskuna.

Perheille suunnattujen maksuhyvitysten seurauksena varhaiskasvatuksen maksutuotot tulevat alittamaan talousarvion 450 000 eurolla. Yritysten tukemiseksi myönnettyt vuokrahelpotukset vaikuttavat vuokratuottojen alittumiseen 200 000 eurolla. Korona on vaikuttanut monin tavoin pysäköintipalveluiden toimintaan, ja tuotot jäävät talousarviosta 290 000 euroa. Kysynnän vähennyttä merkittävästi, tulee ruoka- ja puhtauspalveluiden tuotot alittumaan 1,16 miljoonalla eurolla.

Poikkeustilan aiheuttamien rajoitusten seurauksena hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alle kuuluvien tulosalueiden toimintatuottojen ennustetaan alittuvan 895 000 euroa, kun esimerkiksi tapahtumien sekä liikunta- ja kulttuuripalveluiden lipputulot ja tilojen käyttömaksuja on jäänyt kertymättä. Merkittävin osa koostuu liikuntapaikkojen ja -tilojen pääsylippumaksuista, jotka alittavat talousarvion 530 000 eurolla. Kansalaisopiston kurssimaksut jäävät peruuntuneiden kurssien vuoksi 140 000 euroa tavoitteesta.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen hankerahoitusta siirtyy vuoden 2021 puolelle yhteensä noin 1,1 miljoonaa.

Omaisuuksien myynnistä kertyneet voitot ylittyvät lähes kahdella miljoonalla eurolla.

Kokonaisuutena kaupungin toimintatuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 1,3 miljoonalla eurolla.

## 2.2. Verotulot

Koronaviruksen vuoksi toteutetut rajoitustoimet vaikuttavat kuntien verotuloihin yritys- ja työllisyysvaikutusten kautta. Kuntaliiton lokakuun alussa päivittämä verotuloennuste Mikkelin kaupungille on yhteensä 220,99 miljoonaa euroa, eli talousarvio on verotulojen osalta alittumassa 5,714 miljoonalla eurolla. Kunnallisverotulot ovat alittumassa 7,5 miljoonalla ja yhteisöverotulot ylittymässä 1,8 miljoonalla – kiinteistöverojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina. Yhteisöverotulojen ylittyminen johtuu valtion kunnille osoittamasta koronatukipaketista, jonka yhtenä elementtinä on yhteisöveron tuotto-osuuden korottaminen 10 prosenttiyksiköllä.

Verotuloennuste on selvästi kevään ja kesän ennusteita valoisampi, mutta on syytä huomioida, että koronavirusepidemia aiheuttaa edelleen merkittävää epävarmuutta myös verotulojen ennustamiseen. Näin ollen verotulojen toteutuminen ennusteen mukaisena on epävarmaa ja riippuu voimakkaasti koronaepidemian käännteistä loppuvuoden aikana.

On myös huomattava, että epidemian vaikutukset näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Osa heikennyksestä muodostuu työllisyyden ja sitä kautta palkkasumman aiemmin odotettua heikommasta kehityksestä ja yritysten oletettua heikommasta kannattavuudesta. On selvää, että koronaepidemia tulee vaikuttamaan kuntien verotulokehitykseen myös tulevina vuosina.

## 2.3. Valtionosuudet

Valtio tukee kuntia koronan talousvaikutusten johdosta. Edellä mainittujen yhteisöverotulojen jako-osuuden korotuksen lisäksi kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia korotetaan kuluvana vuonna kaikkiaan lähes 1,5 miljardilla eurolla ja yrityksille tarjottujen veronmaksulykkäysten vaikutuksia kompensoidaan kunnille. Veronmaksulykkäysten kompensatio kuitenkin vähennetään kuntien valtionosuuksista kahtena seuraavana vuotena painottuen vuoteen 2021.

Marraskuun alussa päivitetty Kuntaliiton valtionosuusennuste osoittaa Mikkelin kaupungille 134,98 miljoonan euron valtionosuustilityksiä kuluvalla vuodelle. Ennusteessa on huomioitu edellä mainittujen koronatukien vaikutus Mikkelin kaupungin valtionosuuksiin. Valtion koronatukitoimien vaikutus Mikkelin peruspalvelujen valtionosuuksiin on noin 13 miljoonaa ja valtionosuuksien yhteydessä tilitetty tarkistettu veronmaksulykkäysten korvaus on noin 1,1 miljoonaa euroa.

Valtioneuvosto päätti harkinnanvaraisten valtionosuuskorotusten myöntämisestä 19.11.2020. Valtionosuuden korotusta haki peräti 149 kuntaa, ja haettu kokonaissumma oli lähes 346 miljoonaa euroa. Harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta myönnettiin 66 kunnalle yhteensä 60 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupungille myönnetty summa on 2,3 miljoonaa euroa. Korotukset maksetaan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus on tarkoitettu osaksi kunnan omia talouden tervehdyttämistoimia, joihin kunnan on varauduttava korotuksesta riippumatta. Erityisen tärkeää onkin huomioida, että kun korotusta on myönnetty, ei kunnan omassa päätäntävällässä oleiviin käyttötalous- tai investointimenoihin saa aiheutua siitä vastaavan suuruista menonlisäystä.

Kokonaisuutena valtionosuuksien arvioidaan ylittävän talousarvion noin 17,9 miljoonalla eurolla.

## **2.4. Korko- ja muut rahoitustuotot**

Korkotuottojen arvioidaan tänä vuonna alhaisen korkotason vuoksi jäävän aavistuksen eli noin 30 000 euroa alle talousarvion. Toisaalta alitus tulee reilusti kompensoiduksi muihin rahoitustuottoihin odotettavalla noin 700 000 euron ylityksellä.

## **3. Toiminta- ja korkokulujen kehitys**

### **3.1. Toimintakulut**

#### *Henkilöstömenot*

Koko kaupungin tasolla henkilöstökulujen ennustetaan alittavan talousarvion noin 2,7 miljoonalla eurolla. Huomattava alitus selittyy paitsi koronatilanteen seurauksena toteutetuilla lomautuksilla ja palkanmaksun keskeytyksillä, myös kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman pohjalta laaditun tavoiteorganisaation toteuttamisella. Suurimpina poikkeamina talousarviosta ruoka- ja puhtauspalveluissa henkilöstömenot alittuvat 545 000 euroa, ja varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa yhteensä noin -1,2 miljoonaa euroa. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisuuteen kuuluvien toimintojen saralla henkilöstökulut alittuvat 350 000 eurolla.

#### *Palveluiden ostot*

Sosiaali- ja terveystalouden palveluiden ostoihin Essotelta vuoden 2020 talousarviossa osoitetun 201,45 miljoonan euron määrärahan arvioidaan ylittyvän noin 8,6 miljoonalla eurolla. Sote-kustannusten 210 miljoonan euron kokonaisennuste muodostuu Mikkelin osuudesta Essoten erikoissairaanhoidon muodostuvasta alijäämästä, arviolta 4,2 miljoonaa euroa, sekä noin 205,8 miljoonan euron kuntalaskutusennusteesta. Kuntien lopulliset maksuosuudet määräytyvät tilikauden lopun tasausarvossa. Essoten kuntalaskutusosuuden määrään liittyy etenkin koronan vuoksi merkittävää epävarmuutta.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluissa arvioidaan syntyvän säästöä noin 900 000 euroa varhaiskasvatuksen ateriamentöissä sekä perusopetuksen koulukuljetuksissa. Lomituspalveluissa menojen alitus on 125 000 euroa, koska lomituspalveluita on tuotettu vähemmän.

Ruoka- ja puhtauspalveluissa palveluiden ostot alittuvat 395 000 euroa ulkopuolisen henkilöstön vuokraustarpeiden sekä siivouspalveluiden ostotarpeiden vähenemisen myötä.

Taiteen, kulttuurin ja tapahtumien osalta palveluiden ostot alittuvat 150 000 euroa useiden tapahtumien peruutusten seurauksena.

#### *Aineet, tarvikkeet ja tavarat*

Energiakustannuksissa saavutetaan merkittävä säästö, joka johtuu leudosta vuodesta sekä rakennusten käyttöasteen putoamisesta. Arvio menojen alituksesta on vähintään 700 000 euroa.

### *Avustukset*

Koronatilanne on vaikuttanut merkittävästi työmarkkinatuen kuntaosuuteen, ylityspaine TMT-mak-  
sulle on noin 1,1 miljoonaa euroa.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluissa palvelusetelimenot ovat ylittymässä noin 800 000 eurolla. Lasten kotihoidontuen osalta arvioidut menot alittuvat 300 000 eurolla. Yksityistieavustuksiin varat-  
tuja määrärahoja jää 100 000 käyttämättä, sillä tietyt hankkeet eivät valmistu oletetussa ajassa. Lii-  
kunta- ja nuorisopalveluiden avustuksia jää myöntämättä arviolta noin 50 000 euroa johtuen koronan  
vuoksi peruuntuneista kilpailuista, tapahtumista ja harjoitusvuoroista.

### *Muut toimintakulut*

Väistötilaratkaisuihin varatut määrärahat ylittyvät 300 000 eurolla Urpolan koulun väistyttyä XAMKin  
tiloihin.

Mikkelin yksityisrittäjille valtioneuvoston asetuksen 199/2020 mukaisesti huhtikuusta lukien maksetut  
korona-avustukset eivät vaikuta kaupungin käyttötalouteen, koska niitä käsitellään ns. toimeksianto-  
varojen kautta. Näin ollen yksityisrittäjille maksetuilla koronatuilla ei ole vaikutusta kaupungin tuloslas-  
kelmaennusteeseen.

Lautakuntien, liikelaitosten ja taseyksikön toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen eli toimin-  
takatteen arvioidaan kokonaisuutena ylittävän talousarvion noin 6,3 miljoonalla eurolla; talousarvi-  
ossa toimintakate on -329 miljoonaa, kun johdon ennuste osoittaa -335,3 miljoonan toimintakatetta.  
Toimialojen määrärahojen toteutumisenennusteet on esitetty tämän seurantaraportin kohdassa 5.

## **3.2. Korkokulut, muut rahoituskulut**

Kokonaisuutena rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto) ylittävät talousarvion noin 0,7 miljoonalla  
eurolla pääosin osinkotuotoista muodostuvien muiden rahoitustuottojen ylittymisen ansiosta. Korko-  
kulut alittunevat matalan korkotason takia, mutta vastaavasti suojauskustannuksissa on ylityspainetta  
samasta syystä. Kaupungin velkamäärän lisääntyessä korkokulut tulevat tulevaisuudessa nousemaan,  
vaikka korkotaso onkin poikkeuksellisen alhainen. Toisaalta pitkäaikaisia kiinteäkorkoisia lainoja on  
viime vuosina saatu edullisella korkotasolla, mikä alentaa jatkossa lainojen suojauskustannuksia.



#### 4. Koko kaupungin toteutuma 10/2020 ja toteutumisenennuste 2020

TULOSLASKELMA JA TOTEUTUMISENNUSTE 2020	TP 2019	Alkup. TA 2020	Lokakuun toteuma 2019	Lokakuun toteuma 2020	Laskennal. ennuste 2020	Johdon ennuste 2020	Johdon ennuste / TA 2020
<b>Toimintatuotot</b>							
Myyntituotot	54 867 626	54 121 040	44 280 368	42 194 673	52 021 354	52 645 040	97,3 %
Maksutuotot	5 854 809	4 444 300	3 353 897	2 773 843	3 616 294	3 549 300	79,9 %
Tuet ja avustukset	9 783 742	9 863 763	7 854 650	8 674 481	11 990 477	10 160 363	103,0 %
Muut toimintatuotot	40 149 560	36 271 330	32 536 893	31 012 366	37 794 844	37 083 930	102,2 %
<b>Toimintatuotot yhteensä</b>	<b>110 655 737</b>	<b>104 700 433</b>	<b>88 025 808</b>	<b>84 655 363</b>	<b>105 422 969</b>	<b>103 438 633</b>	<b>98,8 %</b>
<b>Valmistus omaan käyttöön</b>	<b>614 020</b>	<b>384 000</b>	<b>356 254</b>	<b>623 376</b>	<b>1 171 954</b>	<b>628 000</b>	<b>163,5 %</b>
<b>Toimintakulut</b>							
Henkilöstömenot	98 545 431	102 117 349	81 914 062	78 938 960	94 562 514	99 445 049	97,4 %
Palkat ja palkkiot	76 897 925	79 599 200	64 069 140	61 574 585	74 060 646	77 437 400	97,3 %
Henkilöstösivukulut	21 647 505	22 518 149	17 844 922	17 364 376	20 501 868	22 007 649	97,7 %
Eläkekulut	19 334 269	19 537 600	15 873 154	15 177 369	17 744 459	18 989 900	97,2 %
Muut henkilöstösivukulut	2 313 237	2 980 549	1 971 768	2 187 007	2 757 409	3 017 749	101,2 %
Palvelujen ostot	264 520 503	267 800 319	201 791 525	215 525 733	270 374 876	271 425 919	101,4 %
josta ulkoiset	242 049 947	247 672 879	185 995 563	200 023 141	250 094 886	251 531 879	101,6 %
josta sisäiset	22 470 557	20 127 440	15 795 962	15 502 592	11 833 985	19 894 040	98,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 910 749	15 545 560	11 268 854	10 625 370	14 058 885	14 940 100	96,1 %
Avustukset	20 150 239	16 521 050	16 754 459	15 962 381	19 125 551	21 220 050	128,4 %
Muut toimintakulut	30 882 469	32 098 224	25 763 942	27 195 834	32 783 691	32 356 624	100,8 %
<b>Toimintakulut yhteensä</b>	<b>429 009 390</b>	<b>434 082 502</b>	<b>337 492 842</b>	<b>348 248 277</b>	<b>430 905 516</b>	<b>439 387 742</b>	<b>101,2 %</b>

<b>Toimintakate</b>	<b>-317 739 633</b>	<b>-328 998 069</b>	<b>-249 110 781</b>	<b>-262 969 539</b>	<b>-324 310 594</b>	<b>-335 321 109</b>	<b>101,9 %</b>
Verotulot	204 311 568	226 702 000	174 121 930	185 955 679	197 925 963	220 988 000	97,5 %
Valtionosuudet	114 898 428	119 374 000	90 970 614	107 338 802	129 057 148	137 275 172	115,0 %
Arvonlisäveron takaisinperintä	0						
Rahoitustuotot- ja -kulut							
Korkotuotot	1 030 807	1 150 000	557 606	593 476	1 096 904	1 120 000	97,4 %
Muut rahoitustulot	4 947 800	4 880 000	3 837 091	5 025 415	6 304 537	5 583 000	114,4 %
Korkokulut	843 224	1 450 000	928 848	704 579	803 474	1 250 000	86,2 %
Muut rahoituskulut	3 473 634	2 700 000	1 894 370	1 421 192	2 230 054	2 800 000	103,7 %
Rahoitustuotot (ja -kulut) yhteensä	1 661 749	1 880 000	1 571 478	3 493 119	4 367 913	2 653 000	141,1 %
<b>Vuosikate</b>	<b>3 132 112</b>	<b>18 957 931</b>	<b>17 553 242</b>	<b>33 818 062</b>	<b>7 040 430</b>	<b>25 595 063</b>	<b>135,0 %</b>
<b>Poistot ja arvonalentumiset</b>							
Suunnitelman mukaiset poistot	19 325 845	21 500 000	16 961 778	16 941 276	20 454 659	21 500 000	100,0 %
Arvonalentumiset	2 147 848			243 778		3 800 000	
<b>Poistot ja arvonalentumiset yht.</b>	<b>21 473 693</b>	<b>21 500 000</b>	<b>16 961 778</b>	<b>17 185 054</b>	<b>20 454 659</b>	<b>25 300 000</b>	<b>117,7 %</b>
<b>Satunnaiset tuotot ja kulut</b>							
Satunnaiset tuotot	0				0		
Satunnaiset kulut							
<b>Satunnaiset tuotot ja kulut yht.</b>	<b>0</b>				<b>0</b>		
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>-18 341 581</b>	<b>-2 542 069</b>	<b>591 463</b>	<b>16 633 008</b>	<b>-13 414 230</b>	<b>295 063</b>	
Poistoeron muutos	258 547	40 000	489 052	434 781		200 000	
Varausten muutos		500 000				500 000	
Rahastojen muutos							
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>-18 083 034</b>	<b>-3 002 069</b>	<b>1 080 515</b>	<b>17 067 789</b>	<b>-13 414 230</b>	<b>-4 937</b>	

## 5. Toimialojen määrärahojen toteutuminen ja ennusteet

1 000 euroina	TA 2020			Toimialojen tot.ennusteet			Ennusteen TA-poikkeama		
	Tulot	Menot	Tkate	Tulot	Menot	Tkate	Tulot	Menot	Tkate
Keskusvaalilautakunta		10	-10		10	-10	0	0	0
Tarkastuslautakunta		76	-76		76	-76	0	0	0
Kaupunginvaltuusto		229	-229		229	-229	0	0	0
<b>Hallinto- ja elinvoimapalvelut</b>	<b>17 617</b>	<b>248 319</b>	<b>-230 701</b>	<b>18 298</b>	<b>255 879</b>	<b>-237 581</b>	<b>681</b>	<b>7 560</b>	<b>-6 878</b>
Muu hallinto- ja elinvoimapalvelut	7 606	238 378	-230 772	9 445	246 942	-237 497	1 839	8 564	-6 724
Käyttövaraus ja yhteistoiminta, josta	510	217 563	-217 053	2 350	226 140	-223 790	1 840	8 577	-6 737
<i>Essoten laskutus</i>		201 450	-201 450		210 027	-210 027	0	8 577	-8 577
Ruoka- ja puhtauspalvelut	10 011	9 941	70	8 853	8 937	-84	-1 158	-1 004	-154
<b>Ympäristölautakunta</b>	<b>1 040</b>	<b>2 211</b>	<b>-1 171</b>	<b>1 040</b>	<b>2 211</b>	<b>-1 171</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä</b>	<b>8 685</b>	<b>111 877</b>	<b>-103 191</b>	<b>7 294</b>	<b>109 688</b>	<b>-102 394</b>	<b>-1 392</b>	<b>-2 189</b>	<b>797</b>
Kasvatus- ja opetuslautakunta	5 806	91 985	-86 179	5 310	90 370	-85 060	-496	-1 615	1 119
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	2 880	19 892	-17 012	1 984	19 318	-17 334	-896	-574	-322
<b>Kaupunki ympäristölautakunta</b>	<b>41 894</b>	<b>42 760</b>	<b>-866</b>	<b>41 259</b>	<b>41 496</b>	<b>-237</b>	<b>-635</b>	<b>-1 264</b>	<b>629</b>
<b>Kaupunki yhteensä</b>	<b>69 236</b>	<b>405 483</b>	<b>-336 246</b>	<b>67 892</b>	<b>409 589</b>	<b>-341 698</b>	<b>-1 346</b>	<b>4 107</b>	<b>-5 452</b>
Mikkelin kaupungin Liikelaitos Otavia	5 645	5 622	23	5 770	5 629	141	125	7	118
Etelä-Savon pelastuslautakunta	17 558	17 066	492	17 558	17 066	492	0	0	0
Mikkelin Vesiliikelaitos	12 624	5 644	6 980	12 525	5 720	6 805	-99	76	-175
<b>Liikelaitokset ja pelastus yhteensä</b>	<b>35 827</b>	<b>28 332</b>	<b>7 495</b>	<b>35 853</b>	<b>28 415</b>	<b>7 438</b>	<b>26</b>	<b>83</b>	<b>-57</b>
<b>Mikkelin kaupunki yhteensä</b>	<b>105 063</b>	<b>433 815</b>	<b>-328 751</b>	<b>103 745</b>	<b>438 004</b>	<b>-334 260</b>	<b>-1 320</b>	<b>4 190</b>	<b>-5 509</b>

## 6. Investoinnit ja rahoitus

### 6.1. Investoinnit

#### Merkittävimmät talonrakennusinvestoinnit

Tikanpellon päiväkodin hankesuunnittelu on käynnistetty alkuvuodesta 2020. Kasvatus- ja opetuslautakunta käsitteli asiaa kokouksessaan 24.9.2020 ja palautti asian uudelleen valmisteluun lapsivaikutusten arvioinnin laajentamiseksi. Asia tuodaan uudelleen käsittelyyn loppuvuodesta 2020. Hankesuunnitelmassa on kartoitettu eri vaihtoehdot nykyisen Tikanpellon päiväkodin korvaamiseksi sekä koko itäisen alueen päiväkotiratkaisujen järjestämiseksi.

Rantakylän päiväkodin rakennustyöt alkoivat huhtikuussa 2020. Työt ovat edenneet aikataulussa ja päiväkodin on määrä valmistua kesällä 2021. Vuodelle 2020 arvioituja kustannuksia siirtyy todennäköisesti vuodelle 2021, eikä niitä ole osattu huomioida talousarviovalmistelussa.

Anttolassa päiväkotia Norpanhovin sisäilmakorjaukset saatiin valmiiksi lokakuun loppuun mennessä. Korjaustyötä jouduttiin laajentamaan purkuvaiheessa vastaan tulleiden vanhojen rakennusvirheiden takia, jonka vuoksi kustannusarvio ylittää talousarviomäärärahan noin 70 000 euroa.

Anttolan koulun pihan ja liikuntasalin työt on saatettu loppuun vuoden 2020 puolella. Pihan sekä liikuntasalin rakentamisen kustannuksia on kirjautunut 363 000 euroa vuoden 2020 puolelle, vaikka sille ei ollut tälle vuodelle määrärahavarausta investointiohjelmassa. Ylitys katetaan investointiohjelman sisäisillä määrärahasiirroilla. Kokonaisuudessaan hanke pysyi annetussa budjetissa, vaikka vuodelle 2020 kirjautuu ylitystä.

Eteläisen aluekoulun hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.3.2020. Kaupunginvaltuusto päätti, että rakennuksen tulee olla puukoulu. Kaupunginhallitus on päättänyt, että hanke toteutetaan kokonaisvastuurakentamisena (KVR-urakka) ja kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Kilpailutusprosessista vastaavat kaupungin ulkopuoliset konsultit. Hankkeelle on varattu 3 miljoonan määräraha vuodelle 2020, mutta siitä ei toteudu kuin arviolta 0,2 miljoonaa euroa.

Urpolan koulun jääkiekkokaukalon muuttaminen tekojääkentäksi on aloitettu syyskuussa 2020. Hankkeelle ei ole saatu vielä rakennuslupaa jäädytettynä ratkaisuna, joten kaukalo toteutetaan ilman jäädytyslaitteiston käyttöönottoa. Hanke valmistuu rajamaalauksia ja kylmäaineita lukuun ottamatta vuoden 2020 loppuun mennessä. Jäädytyslaitteisto otetaan toimintaan myöhemmin, mikäli sille saadaan vesilain mukainen lupa aluehallintovirastolta. Hankkeelle on saatu lisämääräraha 80 000 euroa.

Rantakylän yhtenäiskoulun ns. kivikouluosan saneeraus aloitettiin toukokuussa ja se valmistuu vuoden loppuun mennessä. Talousarviossa on varattu hankkeelle miljoona euroa ja tämänhetkinen kustannusennuste on, että hanke saadaan toteutettua noin 0,4 miljoonalla eurolla.

Sodan ja rauhan keskus Muistin rakennustöiden oli määrä valmistua marraskuun loppuun, mutta työt valmistuivat edellä aikataulusta ja kohde vastaanotettiin syyskuussa 2020. Tilat luovutettiin käyttäjälle näyttelytoiminnan rakentamista varten. Muistin on tarkoitus avautua yleisölle huhtikuussa 2021. Hanke eteni budjetissaan ja sille on saatu 300 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta. Avustus kirjautuu vuodelle 2020.

Kalevankankaan jalkapallohallin rakentaminen päästiin aloittamaan elokuussa 2020. Uuden jalkapallohallin on tarkoitus valmistua kesällä 2021. Hallin tekoturmen uusimiselle saatiin alun perin liikunta- paikka-avustusta 160 000 euroa ja lokakuussa 2020 lisäavustuksena 35 000 euroa eli yhteensä 195 000 euroa. Avustuksesta 58 500 euroa kirjautuu vuodelle 2020 ja loppuosuus vuodelle 2021.

Kaupungintalon hissi valmistui huhtikuussa 2020. Hankkeen toteuma ylittää talousarviomäärärahan vuoden 2020 osalta, johtuen mm. hankkeen aloitusajankohdan myöhästyisestä sekä rakennusaikana vastaan tulleista yllätyksistä ja hankkeen laajentamisesta koskien muitakin tiloja. Vuoden 2020 määrärahaylitys on 196 000 euroa. Kaupungin virastotalon vesikaton peruskorjaus käynnistyi kesäkuussa ja etenee aikataulussaan. Katon peruskorjaus valmistuu joulukuussa 2020. Vesikatolle saatiin lisämääräraha 110 000 euroa vuodelle 2020. Kaupungin virastotalon sisätilojen LVIS-peruskorjaus sekä sisäilmakorjaukset jatkuvat vuoden 2020 loppupuolella osassa 3. kerroksen tiloja. Uutena kohteena on aloitettu kaupungintalon kellarin lähiarkiston muutos päätearkistoksi. Hankkeelle on haettu lisämääräraha vuodelle 2020 ja loppu rahoitustarve tarkennetaan suunnittelun valmistuttua. Kustannusarvio on noin 100 000 euroa.

Ristiinan Sotakoululle on varattu talousarviossa 300 000 euron määräraha sekä 150 000 euroa tuloja. Hanke on paikallisten järjestöjen ja seurojen monivuotinen talkootyöllä toteutettava yhteishanke. Talousarviossa olevasta määrärahasta on annettu lupa käyttää 50 000 euroa. Loppuosuus on varattu omavastuun rahoittamiseksi, mikäli hanketyöryhmä saa ulkopuolista avustusta kohteelle.

Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt -määrärahalla on toteutettu mm. Kalevankankaan koulun kirjaston muutokset luokkatiloiksi sekä Vanhalan koulun siirrettävän lisäosan siirtäminen Rantakylän koululle. Näin suuriin hankkeisiin ei ollut varauduttu vuoden 2020 talousarviossa. Kyseinen koulujen muutos- ja peruskorjaustyöt -määräraha tulee ylittämään 260 000 euroa.

Ristiinan koululla lukiolta vapautuneiden tilojen muutoksia uuteen käyttötarkoitukseen ei päästä aloittamaan vielä vuonna 2020 johtuen pitkittyneestä päätöksentekoprosessista. Hankesuunnitelman käsittely jatkuu lautakunnissa loppuvuodesta 2020. Tuppuralan koulun liikuntasalin rakentaminen käynnistyi huhtikuussa 2020 ja sen on tarkoitus valmistua helmikuussa 2021. Vakuutusyhtiö korvaa uuden liikuntasalin rakentamisen. Rantakylän urheilukentän huoltorakennus paloi tuhopolton seurauksena kesällä 2020. Korvaavan rakennuksen suunnittelu on aloitettu ja rakennus valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä.

Talonrakennusinvestointien osalta merkittävimmät poikkeamat talousarviosta 2020 tulevat olemaan:

- Kattilansillan päiväkotit. Ylitys n. 20 000 €
- Anttolan Norpanhovin päiväkodin korjaustyöt. Ylitys n. 70 000 €
- Urpolan koulun tekojääkaukalo. Ylitys 80 000 €, jolle haettu lisämääräraha KV 18.5.2020 § 38
- Anttolan yhtenäiskoulu, liikuntasali ja pihat. Ylitys n. 375 000 € (ei määrärahaa talousarviossa)
- Päämajatalon vesikaton uusiminen. Ylitys n. 15 000 €
- Kaupungintalon henkilöhissi. Ylitys n. 196 000 €
- Kaupungintalon arkisto. Ylitys n. 100 000 €, jolle haettu lisämääräraha 40 000 € KV 18.5.2020 § 39
- Virastotalon vesikatto. Ylitys n. 110 000 €, jolle haettu lisämääräraha 110 000 € KV 16.3.2020 § 17
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt (Koulu- ja esiopetus). Ylitys n. 260 000 €
- Tikanpellon päiväkotit. Alitus n. 90 000 €
- Rantakylän päiväkotit. Alitus noin 500 000 €

- Eteläinen aluekoulu. Alitus n. 2,7 M€ (jossa huomioitu jo tehdyt määrärahasiirrot KV 18.5.2020 § 38 ja § 39 + KV 24.8.2020 § 61)
- Itäinen aluekoulu. Alitus n. 290 000 €
- Rantakylän yhtenäiskoulu, kivikoulu. Alitus n. 600 000 €
- Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen. Alitus n. 700 000 €
- Virastotalon LVIS-peruskorjaus ja sisäilmakorjaus. Alitus n. 150 000 €.
- Sotakoulu, Ristiina. Menojen alitus n. 250 000 €. Myös tulot 150 000 € jää toteutumatta.
- Sodan ja rauhan keskus Muisti. Alitus n. 100 000 €.
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt (liikuntapalvelut). Alitus n. 50 000 €
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt (julkiset rakennukset). Alitus n. 50 000 €
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt (Sote kiinteistöt). Alitus n. 20 000 €
- Rakennusten suunnittelumääräraha. Alitus 20 000 €
- Energiataloudelliset investoinnit. Alitus n. 134 000 €. Myös tulot 40 000 € jää toteutumatta.

Ylitykset katetaan investointiohjelman sisällä tehtävillä määrärahamuutoksilla. Kokonaisuudessaan talonrakennusinvestoinnit tulevat toteutumaan noin 4,3 miljoonaa euroa alle talousarvion.

Suurimpina käyttötalouden hankkeina on valmistelussa entisen Tuukkalan sairaalan sekä Pankalammen terveysaseman purkaminen. Näiden kohteiden toteutus on vuonna 2021 osana CityLoops -kierotaloushanketta. Tenholankatu 1, entisen autokorjaamon purkaminen valmistui elokuun loppussa. Näille kaikille kohteille on tehty purkurahavaraukset vuoden 2017 tilinpäätöksessä.

Urpolan koulun purkaminen aloitettiin lokakuussa 2020 ja se valmistuu maaliskuussa 2021. Hankkeelle haettiin lisämääräraha 200 000 euroa käyttötalouteen vuodelle 2020 ja loppuosuus huomioidaan vuoden 2021 talousarviovalmistelussa.

#### **Merkittävimmät infra- ja viheraluehankkeet**

Kaupunki osallistui VT-5 hankkeeseen ja kaupungin maksuosuuden lisäksi parannettiin Vanha-Juvantien liikenneturvallisuutta. VT 5 hankkeen kustannukset ylittivät 550 000 €. Viime vuonna säästy samalta hankkeelta. Työt siirtyivät vuodelle 2020. Ylitys katetaan investointiohjelman sisäisillä määrärahasiirroilla. Kokonaisuudessaan hanke pysyi annetussa budjetissa.

Kaupunki osallistui VT-13 Karikon liittymän yhteishankkeeseen 50 % maksuosuudella. Liittymän viimeistelytöitä siirtyi vuodelle 2021, joten tämän vuoden määrärahaa jää käyttämättä 300 000 €.

Pyöräilyn ja kävelyn edistämishankkeena tehtiin Raatihuoneenkadun kevytväylä loppuun torille saakka ja valaistus uusittiin. Hankkeseen varattu määräraha ylittyi 130 000 €. Ylitys katetaan investointiohjelman sisäisillä määrärahasiirroilla. Graanin alueella tehtiin Ankkurikatua ja vesihuoltoa.

Eco-Sairilan alueelle rakennettiin Salttisenkatua n. 100 m ja tasattiin yritystontteja, sekä viimeisteltiin kiertoliittymä. Saneerausrahalla uusittiin Pursialankadun silta ja tehtiin Sinirinnankadun saneeraus. Kirkonvarkauden alueella viimeisteltiin tonttikatuja. Vuolingon alueella rakennettiin Ylännätietä ja Latukaarta. Niilonkaari ja Rantavuolingonkatu viimeisteltiin. Alueelle saatiin uusia rakennustontteja. Visulahden alueelle rakennettiin uusille yrityksille Metsurinraitti.

Tupalassa rakennettiin omatoimikorttelikenttää. Lyseon koulun pihalle rakennettiin kenttä. Kentän rahoitus tapahtui tilapalveluiden hankerahoista.

KAUPUNKI tuhansina euroina	TA 2020		LMR 2020		TA + LMR 2020		TOT 10/2020		EROTUS	TOT. ENNUSTE
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
<b>MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT</b>	-210				-210		-156		-54	-210
IT-projekti (Meita)	-200				-200		-146		-54	-200
Osuuksien hankinta, Jalkaväkisäätiön perustaminen	-10				-10		-10		0	-10
<b>KIINTEÄ OMAISUUS</b>										
<b>Maa- ja vesialueet</b>	-250	2000	-400		-650	2000	-420	1848	-78	1250
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT		2000				2000		1848	152	1900
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT	-250		-400		-650	0	-420		-230	-650
<b>RAKENNUKSET</b>										
Rakennusten myynti		75				75		112	-37	112
<b>TALONRAKENNUSINVESTOINNIT</b>	-15775	190	-1625	1700	-17400	1890	-8113	1243	-8652	-10932
<b>Päiväkodit</b>										
Tikanpellon päiväkotiki										
Korvaava uudisrakennus, vuokraus	-100				-100		-4		-96	-10
Kattilansillan päiväkotiki (korvaa Suksimäen päiväkodin)										
Korvaava uudisrakennus, vuokraus	-50				-50		-65		15	-70
Kalustus (varhaiskasvatus)	-75				-75		-75		0	-75
Rantakylän alueen uusi päiväkotiki										
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-3500				-3500		-2052		-1448	-3000
Anttolan Norpanhovin päiväkodin korjaustyöt	-250				-250		-229		-21	-320
<b>Koulut</b>										
Eteläinen aluekoulu (yhtenäiskoulu, 850 opp., Urpola)										
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-3000		320		-2680		-188		-2492	-210
Korvaava piha-alueen ja kaukalon uudistaminen	-300		-80		-380		-196		-184	-380
Itäinen aluekoulu (alakoulu, 500 opp., Peitsarin koulun tontti)										
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-300				-300		-2		-298	-10
Rantakylän koulu, kivikoulu (kellarikerros)	-1000				-1000		-194		-806	-400
Lyseon koulun piha-alueen kunnostus	-50				-50				-50	-50
Anttolan yhtenäiskoulu, liikuntasali							-364		364	-375
Tuppuralan koulun uudisrakennus, TULOT				1700		1700		1233	467	1400
Tuppuralan koulun uudisrakennus, MENOT			-1700		-1700		-986		-714	-1400
<b>Kulttuuri</b>										
Sodan ja rauhan keskus Muisti, saneeraus, TULOT										300
Sodan ja rauhan keskus Muisti, saneeraus, MENOT	-2600				-2600		-1888		-712	-2500
Päämajatalon vesikatkon uusiminen	-100				-100		-113		13	-115
Mikaelin kunnostus	-50				-50		-53		3	-53
<b>Liikunta</b>										
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, TULOT										58
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, MENOT	-2400				-2400		-401		-1999	-1700
Rantakylän kentän huoltorakennus							-12			-30

KAUPUNKI tuhansina euroina	TA 2020		LMR 2020		TA + LMR 2020		TOT 10/2020		EROTUS	TOT. ENNUSTE
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
<b>Julkiset rakennukset</b>										
Kaupungintalo										
Henkilöhissi	-100				-100		-296		196	-296
Arkistotilan muutostyöt			-55		-55		-8		-47	-100
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus	-250				-250				-250	-250
Vesikatko	-500		-110		-610		-364		-246	-610
Muut sisätyöt (3.krs)	-250				-250		-37		-213	-100
Sotakoulu, Ristiina (hankkeen lv ja omavastuu) TULOT		150				150			150	0
Sotakoulu, Ristiina (hankkeen lv ja omavastuu) MENOT	-300				-300		-32		-268	-50
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt										
Koulu- ja esiopetus	-150				-150		-407		257	-410
Liikuntapalvelut	-50				-50				-50	0
Julkiset rakennukset	-100				-100		-47	10	-63	-50
Sote kiinteistöt	-100				-100		-76		-24	-80
Rakennusten suunnittelumääräraha	-50				-50		-11		-39	-30
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT		40				40			40	0
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT	-150				-150		-16		-134	-16
<b>Kiinteät rakenteet</b>	<b>-7650</b>	<b>0</b>			<b>-7650</b>		<b>-5764</b>		<b>-1886</b>	<b>-7772</b>
Strateginen kehittämisalustat										
Satalahden kehittäminen	-250				-250		-197		-53	-150
Ecosairila (tontin tasaus, tonttikadut)	-1000				-1000		-806		-194	-1000
Kalevankankaan alue	-300				-300		-144		-156	-200
Ruutukaavakeskustan kehittäminen	-50				-50				-50	-50
Liikenneverkkoratkaisut										
Vt5 yhteysväli Mli Juva, Liikennevirasto, kaupungin osuus	-1200				-1200		-1703		503	-1750
Vt13 Karikon turboliittymä, ELY, kaupungin osuus	-2000				-2000		-820		-1180	-1700
Kadut										
Mannerheimintie, joukkoliikennekatu	-100				-100		-28		-72	-70
Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet)	-1000				-1000		-838		-162	-1000
Kadut	-600				-600		-413		-187	-600
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen										
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen	-150				-150		-324		174	-280
Savilahden rannan yhtenäinen kevytväylä	-200				-200		-101		-99	-172
Lentoasema	-50				-50		-27		-23	-50
Katuvalojen saneeraus (ohjausyksikkö)	-150				-150		-124		-26	-150
Puistot ja leikkipaikat	-150				-150		-140		-10	-150
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco status)	-75				-75		-41		-34	-75
Kaihun matkailualueen kehittäminen	-75				-75		-27		-48	-75
Vesistö										
Hulevesiohjelma	-150				-150		-13		-137	-150
Satamien kunnostus	-30				-30		-7		-23	-30
Liikkuminen										
Uimarantojen kunnostukset	-20				-20				-20	-20
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus	-100				-100		-10		-90	-100



<b>KAUPUNKI</b> tuhansina euroina	<b>TA 2020</b> menot tulot		<b>LMR 2020</b> menot tulot		<b>TA + LMR 2020</b> menot tulot		<b>TOT 10/2020</b> menot tulot		<b>EROTUS</b>	<b>TOT.</b> <b>ENNUSTE</b>
<b>IRTAIN OMAISUUS</b>	<b>-675</b>				<b>-675</b>		<b>-145</b>		<b>-530</b>	<b>-675</b>
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteudet, MENOT	-200				-200				-200	-200
<b>Koneet ja kalusto</b>										
Hallinnon palvelualue										
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-50				-50		-21		-29	-50
Sivistyksen palvelualue										
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-175				-175		-36		-139	-175
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	-175				-175		-61		-114	-175
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	-75				-75		-27		-48	-75
<b>ARVOPAPERIT JA OSUUDET</b>	<b>-672</b>				<b>-872</b>		<b>-506</b> <b>77</b>		<b>-366</b>	<b>-882</b>
<b>Osakkeet ja osuudet</b>										
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadium Oy vuoteen 2030	-200				-200		-200		0	-200
Osakkeiden hankinta, perustettavan EcoSairila BusinessPark Oy	-180				-180				-180	-180
Osakkeiden hankinta, Sansia Oy	-2				-2		-2		0	-2
Osuuksien hankinta, Etelä-Savon Pääomarahaston perustaminen	-50				-50		-30		-20	-50
Muiden osakkeiden hankinta	-240		-200		-440		-264		-176	-440
Kiinteistö Oy mikkelin Mannerheimintie							-10		10	-10
Osakkeiden myynti							77		-77	77
<b>INVESTOINNIT YHTEENSÄ</b>										
<b>TULOT</b>	<b>2265</b>		1700		3965		3279		686	3847
<b>MENOT</b>	<b>-25232</b>		-2025		-26807		-15104		-11703	-17274
<b>NETTOINVESTOINTI</b>	<b>-22967</b>		-325		-22842		-11825		-11017	-13427

TASEYKSIKÖ JA LIKELAITOKSET tuhansina euroina	TA 2020 menot tulot		LMR 2020 menot tulot		TA + LMR 2020 menot tulot		TOT 10/2020 menot tulot		EROTUS	TOT. ENNUSTE
<b>ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS</b>		208			208		91			208
TULOT									117	
MENOT	-550				-550		-447		-103	-550
NETTOINVESTOINTI	-342				-342				-342	-342
<b>LIKELAITOS OTAVIA</b>										
TULOT										0
MENOT	-15									
NETTOINVESTOINTI	-15									0
<b>VESILIKELAITOS</b>										
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit										
TULOT							25			
MENOT	-2300				-2300				-539	-2300
Laitosinvestoinnit	-660				-660				-474	-660
Puhdistamot	-340				-340				6	-340
Verkostot	-1220				-1220				-87	-1220
Irtaimisto	-80				-80				16	-80
NETTOINVESTOINTI							-1736			
Metsäsairilan puhdistamo										
TULOT										
MENOT	-18000				-18000		-23124		5124	-24400
<b>INVESTOINNIT YHTEENSÄ</b>										
TULOT		208		0	208		116		92	208
MENOT	-20865		0		-550		-25333		24783	-27250
NETTOINVESTOINTI	-20657		0		-342		-25217		24875	-27042
<b>INVESTOINNIT YHTEENSÄ</b>										
<b>(ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)</b>										
TULOT		2473		1700	4173				4173	4055
MENOT	-28097		-2025		-9357		-17312		7955	-20124
NETTOINVESTOINTI	-25624		-325		-5184		-17312		12128	-16069
Poistotaso n. 20 milj euroa										
<b>INVESTOINNIT YHTEENSÄ</b>										
<b>(sis. Metsä-Sairilan puhdistamon)</b>										
TULOT		2473		1700	4173		3395		778	4055
MENOT	-46097		-2025		-48122		-40436		-7686	-44524
NETTOINVESTOINTI	-43624		-325		-43949		-37041		-6908	-40469

## 6.2. Rahoitus

Taloustilanteen ennustaminen on myös rahoituksen osalta hyvin haastavaa vallitsevan koronatilanteen ja sen talousvaikutusten vuoksi. Mikäli kaupungin käyttötalous toteutuu tässä seurantaraportissa esitettyä tuloslaskelmaennustetta merkittävästi huonompana, kohdistuu kaupungin lainamäärään ylityspaineita. Käyttötalouden ja investointien rahavirran aiheuttaman reaalisien poikkeaman ohella ”teknisen” poikkeaman lainamäärän suuruuteen voi aiheuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöshetkellä.

Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen sekä talousarviossa (-24,8 milj. euroa) että ennusteessa (-16,9 milj. euroa). Negatiivinen toiminnan ja investointien rahavirta tarkoittaa, että tulorahoitus ei ole riittävä investointien rahoittamiseen, ja suuri osa investoinneista joudutaan rahoittamaan lainalla.

Toiminnan ja investointien rahoitustarve on 16,9 miljoonaa euroa. Lisäksi kaupunki on varautunut antamaan konsernilainoja tytäryhteisöille ja liikelaitoksille yhteensä 30 miljoonaa euroa vuoden 2020 aikana. Konserniyhtiöiden rahoituksen tavoitteena on konsernin kokonaistaloudellisesti edullisempi rahoitus. Kaupunki saa lähtökohtaisesti edullisemmin rahoitusta markkinoilta kuin konserniyhtiöt, ja kaupungin edelleen rahoittaessa konserniyhtiöitä konsernin ulos maksamissa koroissa säästetään. Konsernipankkitoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä (KV 17.6.2019 § 78) konsernirahoitus- ja takausperiaatteita.

Tämänhetkisen arvion mukaan kaupungin kokonaislainamäärä vuoden 2020 lopussa tulee toteutumaan talousarviota alhaisempana. Arvion taustaoletuksena on, että käyttötalous toteutuu tässä seurantaraportissa esitetyn tuloslaskelmaennusteen mukaisena, investoinnit toteutuvat ennusteen mukaisina, konsernilainoja myönnetään talousarvion sekä myönnettyjen lisämäärärahojen mukaisesti ja kassavarat ovat tilinpäätöshetkellä viimevuotisella tasolla. Etenkin tuloslaskelmaennusteeseen liittyy tällä hetkellä merkittävää epävarmuutta koronaepidemian takia.

### 6.3. Rahoituslaskelmaennuste

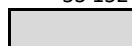
tuhansina euroina	TP 2019	TA 2020	Ennuste 10/2020
<b>TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>			
<b>Toiminnan rahavirta</b>			
Vuosikate	3 132	18 958	25 595
Tulorahoituksen korjauserät	-2 582	-100	-2 048
Toiminnan rahavirta yhteensä	550	18 858	23 547
<b>Investointien rahavirta</b>			
Investointimenot	-39 888	-46 097	-44 524
Rahoitusosuudet investointimenoihin	984	398	1 869
Käyttöomaisuuden myyntitulot	5 101	2 075	2 186
Investointien rahavirta yhteensä	-33 803	-43 624	-40 469
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>			
	<b>-33 253</b>	<b>-24 766</b>	<b>-16 922</b>
<b>RAHOITUKSEN RAHAVIRTA</b>			
<b>Antolainauksen muutokset</b>			
Antolainasaamisten lisäykset	-152	-20 000	-30 000
Antolainasaamisten vähennykset	753	1 000	1 000
Antolainauksen muutokset yhteensä	601	-19 000	-29 000
<b>Lainakannan muutokset</b>			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000	65 000	65 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 959	-19 870	-19 870
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-32 599	-1 500	650
Lainakannan muutokset yhteensä	13 442	43 630	45 780
<b>Oman pääoman muutokset</b>			
	-15 649		
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	150		
Vaihto-omaisuuden muutokset	810		
Saamisten muutos	21 802		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	12 084	200	200
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	34 845	200	200
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>33 240</b>	<b>24 830</b>	<b>16 980</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-13</b>	<b>64</b>	<b>58</b>

TUNNUSLUVUT	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020
Lainamäärä*	251 835	313 530	297 615
Lainamäärä/ asukas*	4 738	5 826	5 599
Investointien omahankintameno, teur	38 904	45 699	42 655
Investointien tulorahoitus %	8 %	41 %	60 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	5 %	22 %	28 %

\* Mikkelin asukasluku 31.12.2019, ennakkoluku TP2019

53 152

Valtuustoon nähden sitovat erät



## 7. Määrärahaesitykset

Aiemmin kuluvan vuoden aikana on myönnetty lisämäärärahoja ja määrärahamuutoksia seuraavasti:

### Käyttötalous

- Suomenniemen alueen valokuituverkkohanke 49 042 euroa (KV 18.5.2020 § 37)
- Urpolan koulun purku 200 000 euroa (KV 24.8.2020 § 60)
- Yleishallintopalveluiden määrärahasiirto yhteensä 284 000 euroa (KV 5.10.2020 § 75) asuminen ja toimintaympäristön sekä sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle (vahtimestaripalveluiden muutos).
- Palvelusetelin määrärahasiirto palvelujen ostoista avustuksiin 1 500 000 euroa (varhaiskasvatusjohtaja 19.8.2020 § 1)

### Investoinnit

- Kiinteistön 491-2-6-100 osto Essotelta 400 000 euroa (KV 17.2.2020 § 5)
- Tuppuralan koulun tulipalo: menot 1 700 000 euroa, tulot (vakuutuskorvaus) 1 700 000 euroa (KV 17.2.2020 § 6)
- Virastotalon vesikaton korjaus ja uusinta 110 000 euroa (KV 16.3.2020 § 17)
- Kaupungintalon kirjavaraston muutostyö 30 000 euroa (KV 18.5.2020 §39)
- Hankkeiden väliset määrärahasiirrot
  - Hankkeelta Eteläinen aluekoulu määrärahasiirto hankkeelle Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeiden osto 200 000 (KV 24.8.2020 § 61)
  - Hankkeelta Eteläinen aluekoulu määrärahasiirto hankkeelle kaupungintalon kirjavaraston muutostyö 15 000 (KV 5.10.2020 § 75)

Eteläisen aluekouluun kaukalolle myönnetty 80 000 euron lisämääräraha (KV 18.5.2020 § 38) käsitellään teknisesti määrärahasiirtona Eteläisen aluekouluun projektilta 10630

### Käyttötalous

Käyttötalouden tuloihin esitetään tulojen alitusta 2,317 miljoonaa euroa ja Essoten toimintamenoihin lisämäärärahaa 8,577 miljoonaa euroa. Lomituspalvelujen määrärahaa muutetaan menojen alituksen mukaisesti -439 000 euroa.

- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta esittää tulojen alitusta yhteensä 934 000 euroa. Toimintatuotot jäävät talousarviosta koronaepidemian seurauksena.
- Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää lisämäärärahaa tulojen alitukseen yhteensä 0,5 miljoonaa euroa. Toimintatuotot jäävät talousarviosta koronaepidemian seurauksena.
- Kaupunkiympäristölautakunta esittää tulojen alitusta 729 000 euroa. Alitus johtuu pysäköintipalveluiden tuottojen alituksen seurauksena (290 000), sekä lomituspalveluiden toiminnan supistumisena (439 000). Lomituksessa myös menot alittuvat samassa suhteessa.
- Konserni- ja elinvoimapalveluissa ruoka- ja puhtauspalveluiden tuotot alittuvat 154 000 euroa. Koronatilanne on laskenut palveluiden kysyntää.
- Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostoissa Essotelta on varattu vuoden 2020 talousarvioon 201,450 miljoonaa euroa. Essote arvioi tämän vuoden laskutukseksi Mikkelin osalta 210 027 miljoonaa

euroa talousarvioliitystensä johdosta. Toimintamenoihin esitetään 8,577 miljoonan euron lisämäärärahaa sosiaali- ja terveyspalveluiden ostoon Essotelta.

### **Tuloslaskelmaosa**

*Verotuloihin* esitetään 5 714 000 euron tulojen alitusta. Kunnallisverotulot ovat alittumassa 7,5 miljoonalla ja yhteisöverotulot ylittymässä 1,8 miljoonalla – kiinteistöverojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina.

### **Investoinnit**

Mikkelin Vesiliikelaitokselle esitetään lisämäärärahaa 6,4 miljoonaa euroa. Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon rakennusurakat valmistuvat vuoden 2020 loppuun. Urakkamuodon vaihdoksesta johdettuaan vuodelle 2021 ennakoituja maksueriä tulee maksuun jo vuoden 2020 puolella. Lisäksi puhdistamon urakkahintaa nostaa varavoimakoneiston ja sammutusjärjestelmän hankintaan liittyvät muutokset.

*Investointeihin* osoitettujen määrärahojen käyttötarkoituksen muutoksia (hankkeiden väliset määrärahasiirrot) esitetään yhteensä 1 701 000 euroa. Investointiosan tulojen vähennyksiä esitetään yhteensä 490 000 euroa.

Investointiosan menot, määrärahasiirrot hankkeiden välillä

Hankeelta 10630/eteläinen aluekoulu (TA 2 680 000 euroa) siirretään -1 701 000 euroa muille hankkeille seuraavasti:

- Tikanpellon päiväkotiki (TA 50.000 euroa), menoilytys +20.000 euroa
- Norpanhovin päiväkotiki (TA 250.000 euroa), menoilytys +70.000 euroa
- Anttolan yhtenäiskoulu liikuntasali, ei talousarviovarausta, menoilytys +375.000 euroa
- Päämajatalon vesikatton uusiminen (TA 100.000 euroa), menoilytys +15.000 euroa
- Rantakylän kentän huoltorakennus, ei talousarviovarausta, menoilytys +30.000 euroa
- Kaupungintalon hissi (TA 100.000 euroa), menoilytys +196.000 euroa
- Kaupungintalon arkistotilan muutostyö (LMR 55.000 euroa), menoilytys +45.000 euroa
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt, koulu- ja esiopetus (TA 150.000 euroa), +260.000 euroa
- Liikenneverkkoratkaisut, VT5 (TA 1.200.000 euroa), menoilytys +550.000 euroa
- Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen (TA 150.000 euroa), menoilytys +130.000 euroa
- Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie, ei talousarviovarausta +10.000 euroa

Lisäksi Eteläisen aluekoulun kaukalolle myönnetty 80 000 euron lisämääräraha (KV 18.5.2020 § 38) käsitellään teknisesti määrärahasiirtona Eteläisen aluekoulun projektilta 10630.

Investointiosan tulot, tulojen alitukset

1. Tuppuralan koulun liikuntasali, siirtyy seuraavalle vuodelle, tulojen alitus -300 000 euroa. Menojen ennustetaan alittuvan vastaavasti 300 000 eurolla.
2. Sotakoulu Ristiina, tulot jäävät toteutumatta -150 000 euroa
3. Energiataloudelliset investoinnit, tulot jäävät toteutumatta -40 000 euroa

## **8. LIITE: Hallintokuntien johdon analyysit**

### **8.1. Hallinto- ja elinvoimapalvelut**

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden menot ja tulot ovat toteumassa kokonaisuudessaan talousarvion mukaisesti, pl. Essoten kuntalaskutus, jonka ennustetaan Mikkelin kaupungin osalta ylittyvän noin 8,6 miljoonalla eurolla.

Koronan vaikutukset työllisyyteen ovat olleet mittavia ja ne näkyvät myös TMT-maksuissa. Yleiselläkin tasolla työttömyys on kasvanut pandemian seurauksena ja luonnollisesti erityisesti pitkään työttömänä olleiden henkilöiden on ollut entistä vaikeampi päästä työmarkkinoille. Lisäksi hyvin monet työllisyydenhoidon kumppanit joutuivat väliaikaisesti sulkemaan palvelunsa ja sen seurauksena työnhakijoita nousi myös työmarkkinatuen maksulistalle. Listalla merkittävänä uutena ryhmänä nousi yrittäjät, joiden oli myös mahdollista ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi ja hakea työmarkkinatukea.

Työmarkkinatuen ennustetaan olevan vuodelta 2020 noin 4 miljoonaa. Ylitys tulee olemaan noin 1,1 miljoonaa euroa tavoitteeseen nähden. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ylitys voidaan kattaa työllisyyspalveluiden ja hallinto- ja elinvoimapalveluiden muusta toiminnasta.

Taluspalvelut on koronaepidemian vuoksi järjestänyt kaupungin linjausten mukaisesti myyntilaskuihin 30 päivän maksuajan normaalisti käytössä olevan 14 päivän maksuajan tilalle. Lisäksi ostoreskonttoa hoitavan Meidän IT ja talous Oy:n kanssa on sovittu yritysten tukemiseksi kaupungin ostolaskujen maksuun laitosta jo viikkoa ennen laskuun merkittyjä eräpäiviä edellyttäen, että laskut ovat tässä vaiheessa jo ehtineet kiertää tarkastus- ja hyväksyntäkiertoilla. Nämä tukitoimenpiteet ovat voimassa toistaiseksi.

Tietohallintopalveluiden merkittävin projekti eli Meidän IT ja talous Oy:n IT-käyttöönottoprojekti on valmistunut operatiivisten toimenpiteiden osalta. Taluspalveluiden digikannustinrahoituksella toteutettu kustannuslaskentaprojekti on valmistunut aikataulussa, ja uuden laskentajärjestelmän tuottamat kustannuslaskentataulukot ovat käytössä vuoden 2021 talousarviosta alkaen. Talous- ja elinvoimapalveluiden toimintakuluissa saataneen kustannussäästöjä suhteessa talousarvioon.

Koronasta johtuneet toimet ovat vaikuttaneet voimakkaasti ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintaan. Ruokailijamäärät ovat laskeneet merkittävästi, jonka vuoksi toimintatuotot toteutuvat noin 1,16 milj. euroa alle talousarvion. Toimintakulut jäävät arviolta n. 1 milj. euroa alle budjetin. Kustannussäästö on seurausta koronaepidemian aiheuttamasta poikkeustilasta, joka aiheutti henkilöstöön kohdistuneen kahden viikon lomautuksen sekä pienensi ostopalveluiden tarvetta. Omaa henkilöstöä voitiin käyttää normaalisti ostopalveluina teetettävään työhön.

### **8.2. Mikkelin seudun ympäristölautakunta**

Lokakuun seurannan perusteella maksu- ja myyntituotot kokonaisuudessaan ovat kertyneet odotetusti ja suunnitellulla tavalla. Terveysvalvonnan valvontamaksutuotot tulevat alittumaan suunnitellusta arvoilta 15 000-20 000 euroa. Alitus johtuu siitä, että keväällä noin kahden kuukauden ajan terveystarkastukset oli valtakunnallisten Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti rajoitettu ainoastaan minimiin ja käytännössä niitä ei juuri tehty. Tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, että koko lautakunnan osalta maksutuottoja kertyy riittävästi, eikä ole tarpeen hakea tulojen alitusoikeutta.

Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti tai jääneet talousarviossa esitettyä hieman pienemmiksi. Kokonaisuutena ympäristölautakunnan talousarvion arvioidaan toteutuvan suunnitellusti vuonna 2020.

Ympäristöpalvelut ei esitä lisämäärärahoja vuodelle 2020.

Ympäristölautakunnan talousraportoinnissa ovat mukana myös Ympäristöpalvelujen hallinnoimat projektit, EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä ohjelman rahoittama pohjavesihanke (RAINMAN) ja EAKR-ohjelman rahoittama Mikkelin seudun kuntailmasto 2050 –hanke, jossa kaikki Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toiminta-alueen kunnat ovat mukana. Kuntailmasto 2050 –hankkeeseen sisältyy Ympäristöpalvelujen omarahoitusosuus (2500 €), joka jakautuu kolmelle vuodelle. RAINMAN -hankkeelle on tulotettu vuonna 2020 ohjelmaraaha ennakkoon 34 267 €. Hankkeen kustannusten jäädessä kustannusarviossa arvioitua pienemmiksi vuonna 2020, kustannukset on varauduttava siirtämään hankkeen käyttöön vuodelle 2021, tai mikäli vuosien välinen siirto ei ole mahdollista, palauttamaan hankkeen rahoittajalle.

### **8.3. Kasvatus- ja opetuslautakunta**

Koronapandemian aiheuttama poikkeusolo alkoi maaliskuun puolessa välissä. Varotoimina perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa siirryttiin 18.3.2020 alkaen etäopetukseen, joka kesti aina 13.5.2020 saakka. Lähiopetukseen sai osallistua 1-3 -luokkalaiset oppilaat, kouluissa järjestettävän esiopetuksen oppilaat ja erityisen tuen päätöksen oppilaat. Perusopetuksessa palattiin kokonaisuudessaan lähiopetukseen lukukauden kahdeksi viimeiseksi viikoksi. Varhaiskasvatuspalvelut olivat mahdollisia kaikille lapsille, mutta Valtioneuvosto antoi vahvan suosituksen, että lapset pidetään kotona mahdollisuuksien mukaan. Perusopetukseen poikkeusolojen aikana osallistui noin 6-7 % em. kohderyhmän koululaisista ja kunnallisessa varhaiskasvatuksessa oli hieman yli viidesosa varhaiskasvatuksen lapsista. Lukiokoulutus Mikkeliä toteutettiin lukukauden loppuun etäopetuksena.

Syyslukukausi aloitettiin lähiopetuksena. Syyskuun toisella viikolla koronatilanteen kiihtyessä abit siirtyivät etäopetukseen, jotta syksyn yo-kirjoitukset saatiin turvattua. Mikkelin lukiossa pystyttiin mahdollistamaan kirjoitukset myös koronalle altistuneille (mutta terveille) karanteenissa oleville abeille. Abit olivat etäopetuksessa 1. jakson loppuun. Myös muut lukiolaiset siirtyivät kahdeksi viikoksi etäopetukseen. Syyskuun puolessa välissä kantakaupungin alueen peruskoulujen 4-9-luokkalaiset siirtyivät kahdeksi viikoksi etäopetukseen.

Sekä varhaiskasvatukseen, perusopetukseen että lukiokoulutukseen on saatu OKM:n ns. korona-avustuksia lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tukemiseen. Osa jo tulleista avustuksista siirtyy käytettäväksi kevätlukukaudella.

Mikkeli sai 180 000 euroa ESR-hankerahoitusta, jonka tavoitteena oli tarjota verkostona apua ja tukea heikoimmassa asemassa olevien perheiden ja asukkaiden Korona-epidemian aiheuttamien haasteiden ratkaisemiseen. Porukalla -hankkeen operaattorina toimi Meijän Mikkeli –hanke.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisen toiminnan myyntitulojen arvioidaan ylittävän noin 500 000 euroa talousarvion. Tämä johtuu siitä, että ulkopaikkakuntalaisille palkattujen koulunkäyntiavustajien laskutettavat palkkakulut kirjautuvat kotikuntakorvauksiin eikä muihin toimintatuottoihin. Kasvatuksen ja perusopetuksen maksutuottojen arvioidaan toteutuvan noin 465 000 euroa talousarviota



heikommin. Valtioneuvoston vahva suositus lasten hoitamisesta kotona ja tästä johtuvat varhaiskasvatusmaksujen hyvitykset perheille ovat vähentäneet maksutuottoja, samoin koululaisten iltapäivätoiminnan maksutuotot jäävät alle talousarvion. Tuet ja avustukset alittuvat noin 30 000 euroa johdettujen lukion hanketulojen osan siirtymisestä seuraavalle vuodelle. Muut toimintatuotot pienenevät 500 000 euroa kotikuntakorvausten kirjautuessa myyntituottoihin. Toimintatuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 500 000 euroa.

Toimintakulujen arvioidaan alittuvan noin 1 615 000 euroa. Henkilöstökuluista arvioidaan säästyvän noin 1 250 000 euroa. Säästöjä syntyy kevään lomautuksista ja palkanmaksunkeskeytyksistä, määräraikaisten ja vakinaisten palkkakuluista (mm. vähemmän sairauspoissaoloja ja sijaisuuksia) sekä lisähenkilöstön palkkauksista hanketuloilla. Palvelujen ostoista arvioidaan säästyvän noin 865 000 euroa. Avustusten arvioidaan ylittyvän noin 500 000 euroa (varhaiskasvatuksen palveluseteliin kohdistuu ylityspainetta noin 800 000 euroa ja lasten kotihoidontuesta arvioidaan säästyvän noin 300 000 euroa).

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvion toimintakatteen arvioidaan olevan lähes 1 120 000 euroa talousarviota parempi.

#### **8.4. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta**

Koronaviruksen aiheuttaman pandemian hidastamiseksi Valtioneuvosto linjasi maaliskuun puolessa välin seuraavaa. Oppilaitosten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, taiteen perusopetuksen sekä kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljettiin 13.4.2020 saakka ja lähiopetus niissä keskeytettiin. Lisäksi valtion ja kuntien museot, teatterit, Kansallisooppera, kulttuuritalot, kirjastot, kirjastoautot, Kansallisarkiston asiakas- ja tutkijasalipalvelut, harrastustilat ja -paikat, uimahallit ja muut urheilutilat, nuorisotilat, kerhotilat, järjestöjen kokoontumistilat, vanhusten päivätoiminta, kuntouttava työtoiminta ja työkeskukset suljettiin 13.4. saakka. Yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden sekä uskonnollisten yhteisöjen suositeltiin toimivan samoin. Edellä mainittuja varotoimenpiteitä koronaviruksen aiheuttaman pandemian hidastamiseksi jatkettiin 13.5.2020 saakka. Lisäksi rajoitettiin yli 10 henkilön kokoontumiset ja yli 500 henkilön tilaisuudet aina heinäkuun loppuun saakka. Edellisten Valtioneuvoston päätösten johdosta Mikkelin kaupunki päätti, että kaikki kaupungin tapahtumat keväältä ja kesäkuulta perutaan.

Loppukesästä ja alkusyksystä hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisia toimintoja on voitu järjestää THL:n, Avin ja Essoten ohjeistuksia noudattaen. Koronapandemia on vaikuttanut huomattavasti toimintoihin. Merkittävä osa tapahtumista on peruttu tai niiden osallistujamäärää on rajattu. Myös kansalaisten osallistumisaktiivisuus on vähentynyt merkittävästi. Nämä vaikuttavat merkittävästi lautakunnan alaisten tulosalueiden tulojen kertymiseen.

Toimintatuottojen arvioidaan alittuvan noin 895 000 euroa. Myyntituottojen arvioidaan alittuvan noin 55 000 euroa (koronan vaikutus kirjaston seututoimintaan, museokaupan myynnin pieneneminen sekä osallistumismaksutulojen saamatta jääminen). Maksutuotot alittuvat noin 140 000 euroa (kansalaisopiston kurssimaksutuottojen alentuminen). Hankerahoituksen arvioidaan alittavan talousarvion noin 100 000 euroa. Muiden toimintatuottojen arvioidaan alittuvan noin 600 000 euroa. Esimerkiksi uimahallien pääsymaksutuotot ja kaikkien liikuntapaikkojen ja -tilojen käyttömaksut jäivät saamatta maaliskuun ja toukokuun väliseltä ajalta ja tämän lisäksi uimahallit ja jäähallit olivat lisäksi

kiinni vielä kesä-heinäkuun. Tämän lisäksi uimahalleissa on syksyn kävijämäärä ollut selkeästi pienempi kuin vuonna 2019. Lisäksi tapahtumatilojen vuokratulot eivät kerry arvioidusti.

Toimintakulujen arvioidaan alittuvan lähes 559 000 euroa. Henkilöstökulut alittuvat noin 350 000 euroa (lomautukset ja palkanmaksun keskeytykset sekä mm. tavoiteorganisaation toteuttaminen eläköitymisten ym. henkilöstömuutosten yhteydessä.) Palvelujen ostojen arvioidaan alittuvan noin 170 000 euroa (koronan aiheuttamat toiminnan muutokset sekä peruuntuneet kulttuuritapahtumat). Avustusten arvioidaan alittuvan noin 65 000 euroa, koska kuluvan vuoden aikana suuri osa tapahtumista on jäänyt järjestämättä koronapandemiasta johtuen. Aineet, tavarat ja tarvikkeet sekä muut toimintakulut ylittänevät noin 27 000 euroa.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan talousarvion toimintakatteen arvioidaan heikkenevän noin 337 000 euroa.

## **8.5. Kaupunkiympäristölautakunta**

Yhteiskunnallista toimintaympäristöä ja palvelualueen raportointijaksoa kuvaa teemallisesti korona, jonka heijastusvaikutukset ulottuvat kaikkeen kaupungin omaan ja asiakkaiden tekemiseen sekä kerta- ja kerran kaupungin tuloihin ja menoihin. Yritysten investointipäätöksissä on ollut havaittavissa kasvavaa varovaisuutta. Yhteiskunnassa tehtiin poikkeuksellisen paljon etätöitä ja työtiloja oli vajaatoiminnassa. Kesäkuukausina Suomen sisäinen liikkuminen ja mm. vapaa-ajan asumisen määrä olivat merkittävää. Suomen vientimarkkinat, eivätkä kaikki toimialat piristyneet matkailun ja lähikaupan myynnin tahdissa. Korona on työllistänyt henkilöresursseja, jota ei ollut talousarviovaiheessa suunniteltu.

Tulosyksiköt ja henkilökunta ovat vakauttaneet etätöihin liittyvät toiminnallisuudet, yksikön sisäisen vuoropuhelun ja asiakastyön. Henkilökunnan valmius ja aktiivisuus etätöissä ovat hyvällä tasolla. Asiakastapaamisia on voitu järjestää tavanomaista vähemmän, mutta samaan aikaan mm. tarkastuskäynneille on löydetty työturvalliset tavat. Korona vaikuttaa kaupungin tulojen muodostumiseen erityisesti tila- ja tapahtumavuokrauksen sekä pysäköinnin valvonnan tulojen osalla.

Palvelualueen rakenteessa on ollut henkilöstövajautta. Mm. maankäyttöjohtaja, asemakaavapäällikkö, maankäyttöinsinööri, lentoaseman päällikkö ovat virkoina olleet täyttämättä mikä on väijäämättä vaikuttanut uuden organisaation kykyyn vastata kaikkiin haasteisiin tai uudistustyöhön. Tarkastelujakson lopussa joissakin em. rekrytoinneissa on onnistuttu, mutta rekrytoinnit ja kaupungin veto-voimakky markkinatilanteessa ovat olleet tavanomaista haastavampia. Rakennusvalvonta on tarkastelujaksolla ollut esillä merkittävästi mediassa, eikä aina positiivisessa kulmassa. Rakennusvalvonnassa on käynnistetty rekrytointeja ja kehittämisohjelma, jolla asiakaskokemuksen ja henkilöstön työhyvinvoinnin odotetaan paranevan. Lomituspalveluiden aluelaajenuksesta on neuvoteltu laajasti Itä-Suomessa, ja Savitaipaleen osalta saatu ratkaisu päätökseen.

Haasteellisessa ajanjaksossa henkilökunta on saavuttanut tai edistänyt vuotuisia palvelualueen tavoitteita merkittävästi.

## **8.6. Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)**

Etelä-Savon pelastuslaitoksen toimintatuotot koostuvat pääasiassa kuntien maksuosuuksista, mutta vuoden 2020 aikana on tukia ja avustuksia kertynyt noin 250 000 euroa suunniteltua enemmän. Koronatilanteen aiheuttamia ylimääräisiä kustannuksia on kertynyt n. 35 000 euroa. Sisäministeriö on kuitenkin ilmoittanut, että koronavirustilanteen aiheuttamiin välttämättömiin lisäkustannuksiin on mahdollista hakea valtiolta avustusta.

Pelastuslaitokselle on tulossa 80 000 euron ylimääräinen kustannus puomitikas-sammutusauton 10-vuotismääräaikaishuolto/korjauskustannuksena. Tämä kustannus oli suunniteltu talousarviossa leasingrahoitukseen, mutta se on maksettava normaalisti käyttötalouden menoista.

Etelä-Savon pelastuslaitoksen talouden toteuma näyttää kuitenkin olevan kokonaisuudessaan hyvällä tasolla 10/2020 seurantajaksolla, eikä tässä vaiheessa ole tarvetta erityisjärjestelyihin. Avustusten ja tukien kertymä ja menojen pienentyminen riittää kompensoimaan ylimääräisiä kustannuksia.

## **8.7. Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia**

Kustannuspaikkatasolla perusopetuksen valtionosuudet on kirjattu rahoittajan raportin mukaisesti ja rahoitus tapahtuu arvioitua suurempana. Perusopetuksen valtionosuusrahoituksen tarkistaminen vuodelta 2018 nostaa perusopetuksen tuloja n. 80 000€.

Lukiokoulutuksen rahoitus on kirjattu talousarvion mukaisesti ja rahoituksen tarkistus tapahtuu joulukuussa OPH:n rahoitusraporttien valmistuessa. Vapaan sivistystyön koulutukselle myönnetty ylimääräinen 71 516 euron toiminta-avustus koronasta johtuen kattoi tulomenetykset alkuvuodesta. Vapaan sivistystyön myyntituottojen (kurssitoiminta) ennakoidaan toteutuvan suunnitellusti. Vapaan sivistystyön valtionosuudet on kirjattu rahoittajan raportin mukaisesti ja toteutuvat n. 37 700 euroa suurempana.

Palveluiden ostojen vähentäminen on tuottanut tulosta. Aineet ja tarvikeostot arvioidaan toteutuvan suunniteltua suurempina. Palkat ja palkkiot ovat toteutuneet suunnitellusti. Yhteensä toimintakulujen ennakoidaan toteutuvan suunnitellusti vuonna 2020.

## **8.8. Mikkelin Vesiliikelaitos**

Vesilaitoksen tuotoista 94 % muodostuu vesi- ja jätevesimaksutuotoista. Veden myynti on lisääntynyt edellisvuodesta 0,6 %. Laskutetun jäteveden määrä on pysynyt edellisvuoden tasolla. Talousarviovaiheessa arvioitiin vedenkulutuksen pysyvän edellisvuoden tasolla eikä merkittäviä muutoksia vedenmyyntiin ole odotettavissa.

Vesilaitos uusi vesimaksuja ja palvelujen hinnoitteluaan 1.1.2020 alkaen, jolloin veden käyttömaksuja korotettiin 3 % ja palvelumaksuja 3 %. Valmistus omaan käyttöön tulee olemaan noin 150 000 €.

Vesilaitoksen toiminnassa ennakoimattomia käyttömenoja on syntynyt Koronatilanteeseen varautumisen seurauksena. Tähän mennessä näitä kuluja arvioidaan syntyneen noin 55 000 euroa. Koronaepidemiasta syntyvät lisäkulut on eriytetty kirjanpidossa ja niitä pyritään myöhemmin kattamaan avustusmäärärahoista. Lisäksi viemärylivuodoista sekä vesijohtovuotojen korjauksista sekä Ristiinan ja Anttolan puhdistamojen kunnossapitotöissä on syntynyt ennakoimattomia kuluja noin 50 000 euroa. Muutoin kulujen arvioidaan kertyvä talousarvion mukaisesti.

Tilikauden ylijäämäksi arvioidaan muodostuvan 2 005 000 euroa. Liikelylijäämäksi ennustetaan 3 445 000 euroa joka täyttää liikeylijäämän sitovan tavoitteen 3 140 000 euroa.

Laitos- ja verkostoinvestoinnit tulevat toteutumaan talousarvion mukaisena. Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon ja tulopumppaamon rakentamisessa siirryttiin PJP-urakkamuotoon maaliskuussa 2020. Urakat on toteutumassa pääurakan urakkahinnan puitteissa. Urakkamuodon muutos mm. viimeisten maksuerien osalta yhdessä aikataulumuutosten kanssa siirtää puhdistamoinvestoinnin laskutusta vuodelle 2020. Rakentamien päättyä ja laitoksen tuotannollinen käyttöönotto aloitetaan tammikuussa 2021. Investointimäärärahatarpeeksi vuodelle 2020 arvioidaan 24,4 milj. euroa.